

Ըն զրահամենքենան կրակում էր մեզ վրա

Վերջերս «Վեստի» ծրագիրը հերթական անգամ ցուցադրեց Լեոնային Ղարաբաղը, իսկ այնտեղ կատարվող իրադարձությունները համեմատեց Աֆղանստանի մարտական գողծողությունների հետ: Էկրանին «հայ գրոհայիններ» այս անգամ չկային, ռեպորտաժը և ժապավենը ներկայացնում էր աղբրեջանական կողմը: Պարզ երևում էին հայկական գյուղերի վրա գնդացիներից կրակող ազերիները,

լեոնագոգերով շարժվող հետևավակի մարտական մեքենաները (ՀՄՄ): Եվ հանկարծ էկրանին, առաջին պլանում ցուցադրվեց թիվ 701 ՀՄՄ-ն: Մոտս նստած տղաս իսկույն վեր թռավ տեղից:

— Հայրիկ, նայի՛ր, քո մարտական մեքենայի համարն է,— ասաց տղաս ու վազեց իմ բանակային այրոնը բերելու:

Շնչառությունս մի պահ կանգ առավ. դա, իրոք, Տոլբուխինի անվան 23-րդ դիվիզիայի թիվ 22 մոտոհրաձգային զնդի հրամանատար, փոխզնդապետ Զագինյանի մեքենան էր, որի մեխանիկ-վարորդն էի բանակում: Մաքրությամբ միշտ փայլող մեքենան ամբողջովին կորած էր ցեխի մեջ, թնդանոթից ու զնդացրից կրակ էր տեղում խաղաղ գյուղերի վրա: Սիրտս ճմլվեց, ու ցավ զգացի...

1974 թվականին ավարտելով ուսումնական ստորաբաժանման վեցամսյա դասընթացները և ստանալով ՀՄՄ-ի մեխանիկ-վարորդի մասնագիտություն, հետագա ծառայությունս շարունակելու համար մեկնեցի աղբրեջանական Պրիշիբ փոքրիկ քաղաքը, որը Իրանի սահմանից հեռու էր մի քանի կիլոմետր:

Այդտեղ տեղաբաշխված էր թիվ

22 մոտոհրաձգային ծավալուն գունդը, որը հազեցված էր մարտական զենքի բոլոր տեսակներով: Զինամթերքի պահեստները, պարենը և ռազմական հանդերձանքը ծայր ու վերջ չունեին՝ սկսած «Շիլկա» զենիթային տեղակայանքից, վերջացրած ծանր տանկերի ու հրետանու գումարտակով: Սակայն զնդի հրպարտությունը և նրա հզորությունը հետևակի 100 բոլորովին նոր մարտական մեքենաներն էին: Մեքենաների համարակալությունը սկսվում էր զնդի հրամանատարի թիվ 701 մեքենայից: Քանի անգամ էմ դրանով մասնակցել զորավարժությունների ու երթերի: Ժամում զարգացելով մինչև 80 կմ արագություն, մեքենան առանց լցավորման կարող է անցնել ավելի քան 600 կմ ճանապարհ: Այն երեք անգամ թեթև է տանկից, զերազանց հաղթահարում է ջրապատնեշները և ցանկացած արգելքներ:

Գնդում ծառայողների շուրջ 70 տոկոսը հայեր էին՝ հիմնականում բարձր կարգային մասնագետներ, կրտսեր հրամանատարներ ու պարզապես լավ զինվորներ: Ուստի գունդը հայկական էր կոչվում: Մարտական և քաղաքական պատրաստության արդյունքներով այն 1975 թ.

զերազանց ճանաչվեց Անդրկովկասյան զինվորական օկրուգում: Մեզ մոտ հաճախ էին գալիս օկրուգի հրամանատար, զեներայ զնդապետ Մեդնիկովը և 4-րդ բանակի հրամանատար, զեներայ լեյտենանտ Կիրիլովը: Մի անգամ գունդ էր եկել նաև զրահատանկային գործերի զխավոր հրամանատար, մարշալ Լ. Բարաջանյանը:

Զանգվածային լրատվության միջոցներից ես գիտեի, որ Լեոնային Ղարաբաղում մարտական գործողություններին մասնակցում է Լյանքաբանի դիվիզիան: Իսկ հեռուստատեսությամբ տեսնելով իմ մարտական մեքենան, ակներևաբար համոզվեցի, որ նախկին խորհրդային բանակի Աղբրեջանի տարածքում գտնվող ամբողջ տեխնիկան այժմ ազերիների ձեռքին ավերում է հայկական գյուղերը, վիշտ ու տառապանք պատճառելով խաղաղ բնակիչներին: Համոզվեցի նաև, որ մեքենայի ղեկանիվի և թնդանոթի նշանակետի մոտ նստած էր ոչ թե մորուքավոր աղբրեջանցի, այլ պրոֆեսիոնալ զինվորը, որը գիտե մեքենա վարել և օգտվել էլեկտրոնային սարքերից ու զենքից: Նա պինդ փակված էր փողանցքում և ցանկանում էր մնալ անհայտ: «Վեստիի» համար ռեպորտաժ պատրաստողները, պարզ է, զերաղասել էին ցույց շտալ նրա դեմքը:

Հովհաննես ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ

